

Statenmededeling

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma Biobased Delta 2016 - 2019

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Uitvoeringsprogramma Biobased Delta 2016-2019

Aanleiding

Wij werken in de gehele provincie Noord-Brabant aan een biobased economy als onderdeel van de circulaire economie waarin hernieuwbare, groene grondstoffen de rol van eindige fossiele grondstoffen hebben overgenomen en toegevoegde waarde wordt gecreëerd met duurzame producten. Het triple helix samenwerkingsverband tussen (West-)Brabant, Zuid-Holland en Zeeland op het gebied van biobased, te weten de Biobased Delta, heeft een uitstekende uitgangspositie om internationaal toonaangevend te worden binnen de biobased economy. Al sinds 2010 werken we intensief samen met de grote industrie (o.a. SABIC, Cargill, Royal Cosun & Suiker Unie) en meer dan 100 MKB bedrijven aan het ontwikkelen van nieuwe biobased ketens, clusters en toplocaties. Investerings in het verleden zijn gefinancierd uit de eerste tranche van de investeringsagenda (december 2010). Al bij aanvang van het beleid in 2010 is een tweede termijn aan investeringen voorzien om daadwerkelijk te komen tot een topcluster met internationale allure. Met het Uitvoeringsprogramma 2016-2019 geven we hier invulling aan en beogen we de economische en ecologische vruchten te plukken van de gezamenlijke inspanningen die in de afgelopen jaren zijn verricht. We doen hiervoor een beroep op de derde tranche investeringsmiddelen. De investeringen zijn in lijn met de Statenmededeling 'Brabant vernieuwt' (maart 2016), waarin wordt bepaald de komende jaren sterker in te zetten op de clusters hightech en AgroFood, de verbindingen daartussen en de aandacht van kleinere clusters zoals biobased economy vast te houden.

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn bevoegd tot het stellen van kaders. Deze zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord 2015-2019 "Beweging in Brabant" en het "Economisch Programma 2010-2020". Wij geven met dit uitvoeringsprogramma hier een uitwerking aan. U wordt via een begrotingswijziging gevraagd de middelen voor dit uitvoeringsprogramma beschikbaar te stellen.

Kernboodschap

1. Wij streven ernaar dat marktpartijen in 2020 € 600 miljoen hebben geïnvesteerd in de biobased economy van Zuidwest Nederland waarmee

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

3.000 nieuwe groene banen worden gecreëerd en 15.000 bestaande banen (toekomstbestendig) worden behouden (basisjaar 2012).

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

Een recente studie van Deloitte¹ (2015) bevestigt dat Zuidwest Nederland de unieke karakteristieken heeft om uit te groeien tot een wereldwijde topregio binnen de biobased economy op het raakvlak van het verwaarden van Agro reststromen en toepassing hiervan richting de chemie. In het Deltagebied zijn onderscheidende kenmerken aanwezig, die de basis bieden tot uiterst succesvolle nieuwe biobased ketens, clusters en locaties. Denk bijvoorbeeld aan het verwaarden van suikerbieten via suiker-diksap naar de chemische industrie. Betrokken partijen, waaronder de grote industrie in de regio, zijn zich bewust van de krachtige samenwerking en de marktkansen die de biobased economy hen biedt en bereiden zich voor op nieuwe investeringsbeslissingen. Het is de verwachting dat deze marktpartijen in Zuidwest Nederland in de periode 2010-2020 zelf een investering gaan doen van € 600 miljoen. Dit zal naar verwachting resulteren in behoud van 15.000 (toekomstbestendige) banen en 3.000 nieuwe banen opleveren.

2. Wij hebben samen met andere partijen in de Biobased Delta in de afgelopen jaren aanzienlijke investeringen gedaan en daarmee een voedingsbodem gecreëerd om de kansen die de biobased economy Zuidwest Nederland biedt verder te verzilveren.

De provincie Noord-Brabant heeft vanuit de eerste tranche investeringsgelden in de periode 2010-2015 € 13,5 miljoen vrijgemaakt voor investeringen in de biobased economy. Onderdeel hiervan is de instelling van het Biobased Brabant fonds bij de BOM en een lening aan de Green Chemistry Campus. Ook andere publieke partijen (andere provincies, ontwikkelbedrijven, kennisinstellingen, regio/gemeenten, Rijk, Europa) hebben investeringen gedaan in de Biobased Delta. Het totale publieke investeringsvolume is in de periode 2010-2015 minimaal € 25 miljoen. Ook de investeringen vanuit het bedrijfsleven beginnen op gang te komen. Uit de monitor van Biobased Delta blijkt dat het bedrijfsleven alleen al in de periode 2014-2015 ruim € 200 miljoen in de biobased economy heeft geïnvesteerd. De middelen van de provincie zijn naast het Biobased Brabant fonds ingezet voor de ontwikkeling van het cluster Biobased Delta, de ontwikkeling van de Green Chemistry Campus in Bergen op Zoom, het versterken van de kennisinfrastructuur en stimuleren van innovaties vanuit het MKB.

Binnen het samenwerkingsverband Biobased Delta zijn sinds 2010 programmaliijnen ontwikkeld en is een start gemaakt met het ontwikkelen van toplocaties en applicatie centra. De nieuwe programmaperiode richt zich op de programmaliijnen:

- *SugarDelta*: het vergroten van de economische waarde van suiker als basis voor chemische bouwstenen en producten. Het ontwikkelen,

¹ Deloitte, The Biobased Delta, Where Agro meets Chemistry, 2015.

ontwerpen en bouwen van de eerste bio-raffinage lijn op basis van suikers in de periode 2016-2020.

- *Redefinery*: hout(snipper) via grootschalige bio-raffinage omzetten naar suiker en lignine om er vervolgens biomaterialen, biobrandstoffen en energie van te maken. Met een industrieel cluster realiseren van een lignocellulose bio-raffinage installatie van 1 miljoen ton in 2020 die chemicaliën, materialen, biobrandstof en energie produceert.
- *Biorizon*: productie van bio-aromaten uit biomassa en afval als bouwsteen voor kunststoffen, chemicaliën en coatings. (Semi-) Commerciële productie van bio-aromaten door industriële partijen in 2020 met de focus op de pyrolyse technologie.
- *MKB innovatie*: productontwikkeling via bedrijvenclusters (verpakkingen, bouwmaterialen, kleurstoffen etc.) vanuit lokale biomassastromen (BioBooster). Grote bedrijven in de Biobased Delta verbinden met het MKB om kleine, innovatieve projecten zo snel mogelijk op te schalen. De provincie vervult hier een rol als launching customer bijvoorbeeld bij aanbesteding/inkoop van infrastructurele projecten en biobased schoonmaakartikelen.

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

In 2013 is op initiatief van het bedrijfsleven de samenwerking in de Biobased Delta geformaliseerd in de vorm van de Stichting Biobased Delta. In de Stichting is de triple helix uit de regio vertegenwoordigd. De provincie ondersteunt de Stichting zowel financieel als "in kind" in de uitvoering en is bestuurlijk vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht.

Wezenlijke ontwikkeling binnen de Biobased Delta is het initiatief van de Green Chemistry Campus. Sinds 2011 werken de provincie Noord-Brabant, ontwikkelingsmaatschappij REWIN, gemeente Bergen op Zoom en SABIC Innovative Plastics aan de ontwikkeling van een industrie gerelateerde topfaciliteit van internationale allure op het snijvlak van agro en chemie. De provincie heeft als meerderheidsaandeelhouder in de Green Chemistry Campus nadrukkelijk de rol van aanjager in de ontwikkeling van de campus.

3. Wij gaan in de periode 2016-2019 door op de ingeslagen weg door het verbinden van partijen en het aanjagen van ontwikkelingen.

De provincie werkt in de Biobased Delta samen met de provincies Zeeland en Zuid Holland, bedrijfsleven, onderwijs, kennisinstellingen en andere overheden. Bedrijven zijn leidend in de ontwikkeling van de biobased economy. De provincie vervult een rol in het verbinden van partijen, het aanjagen van ontwikkelingen en het stimuleren van de ontwikkeling van goede business cases (samen met ontwikkelbedrijven BOM en REWIN). Juist in een sector waar samenwerking en (open) innovatie een voorwaarde is voor succes, is het faciliteren van regionale triple helix clustervorming van groot belang. De provincie gaat in 2016-2019 door op de ingeslagen weg door:

- Het ondersteunen van clusterontwikkeling in de Biobased Delta.
- Investeren in de ontwikkeling van campus en toplocaties om samenwerking te organiseren bijvoorbeeld rondom de Green Chemistry Campus Bergen op Zoom, het Agro Food cluster Nieuw Prinsenland en het Haven- en industrieterrein Moerdijk.

- Het ontwikkelen van een kennisinfrastructuur om Research & Development aan te trekken.
- Het versnellen van kennisvalorisatie om kennis om te zetten in kunde en kassa.

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

Concreet zal de provincie in de periode 2016-2019 inzetten op de volgende activiteiten:

A1: Clusterontwikkeling Biobased Delta

De provincie zal in de periode 2016-2019 de activiteiten van de Stichting Biobased Delta blijven ondersteunen (programmaliijnen, locatieontwikkeling, organisatie). De Biobased Delta is een samenwerkingsverband dat de afgelopen vier jaar heeft bewezen dat het van grote waarde is voor het verbinden van triple helix partijen in de regio en een coördinerende rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van biobased economy in de regio. De provincie blijft een belangrijke stakeholder in dit samenwerkingsverband en stuurt mee in de ontwikkeling via de Raad van Toezicht en verstrekt een meerjarige financiële bijdrage aan de Stichting. Middelen zullen in die periode geleidelijk worden afgebouwd. Streven is dat de Stichting meer op eigen benen gaat staan, meer gedragen gaat worden door het bedrijfsleven en zich verder professionaliseert. Daarnaast worden additioneel activiteiten op het gebied van biobased economy georganiseerd (Dutch Design Week, Delta Innovations Day, Energyfestival, internationale delegaties), waar ofwel de Biobased Delta of de provincie inbreng levert.

Rol provincie	Ondersteunen via subsidies, toezicht
Kritieke Succes factoren	Langjarig commitment van alle betrokken triple helix partijen in de regio
Kritieke prestatie indicatoren	Geaccordeerd business plan van de Stichting Biobased Delta

A2: Ontwikkelen van campus en toplocaties

De provincie blijft investeren in de Green Chemistry Campus (GCC) als toplocatie binnen de Biobased Delta. Samen met andere stakeholders zullen de plannen voor de tweede fase tot uitvoering worden gebracht. De provincie neemt als grootaandeelhouder het initiatief in de ontwikkeling en de investeringen die nodig zijn de campus uit te laten groeien tot internationaal toonaangevende locatie wat betreft suikerchemie. De provincie zal investeringen echter niet alleen doen. Het is een gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen: SABIC innovative plastics, Cargill, Suiker Unie, Regio West-Brabant, Ministerie Economische Zaken, REWIN en de gemeente Bergen op Zoom.

Naast de ontwikkeling van de campus in Bergen op Zoom (gericht op groene chemie) zal de provincie parallel en in samenhang met de campus het

AgroFood Cluster Nieuw Prinsenland verder ontwikkelen. De Suiker Unie is hier eigenaar en initiatiefnemer. De provincie ondersteunt waar nodig. Beide locaties hebben een eigen identiteit, maar duidelijk ook synergie op de cross-over Agro en Chemie. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van het industrieel biobased economy cluster op Haven- en industrieterrein Moerdijk (procesindustrie en pyrolyse). Deze ontwikkeling staat nog in de kinderschoenen, maar heeft een potentieel en maakt mede onderdeel uit van de waardepropositie van de GCC.

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

Rol provincie	Aanjager en aandeelhouder GCC, ondersteunen ontwikkeling toplocaties
Kritieke Succes factoren	Draagvlak bij betrokken partijen (landlord, aandeelhouders, betrokken bedrijven en kennisinstellingen), investeringsmiddelen, goed ingerichte toplocaties met professionele organisatie.
Kritieke prestatie indicatoren	Geaccordeerde business plannen vanuit de aandeelhouders, samenwerkingsovereenkomst met vastgelegde verantwoordelijkheden voor faciliteiten, capaciteit en middelen.

A3: Ontwikkelen kennisinfrastructuur

Triple helix samenwerking vormt de kracht van de biobased economy ontwikkeling in de Biobased Delta. De provincie zal de samenwerking met kennis- en onderzoeksinstituten binnen de Biobased Delta continueren en verder bestendigen, om de verbinding tussen bedrijfsleven en onderwijs te stimuleren. Tot nu toe zijn de volgende partijen aangesloten: Centre of Expertise Biobased Economy (Avans Hogeschool en Hogeschool Zeeland), TNO, VITO, ECN, Wageningen Universiteit, ROC West-Brabant. De provincie zal mede investeren in een revolverend kennisprogramma (opzet vergelijkbaar met Solliance), dat wordt uitgevoerd op de campus. De betrokkenheid van kennisinstellingen en bedrijven zal vergroten doordat zij mede investeren in het programma. Hierdoor ontstaat meerjarig commitment en in-kind bijdrage van apparatuur op de campus ten behoeve van open innovatie. IP rechten worden gedeeld, ook met de provincie als investeerder in het programma. Met de middelen in het programma kan worden geparticipeerd in Europese projecten. Verder is het streven dat een gerenommeerd onderzoeksinstituut zich in de regio vestigt.

Rol provincie	Partner
Kritieke Succes factoren	Bereidheid van gerenomeerde kennisinstellingen (bv ECN) om te participeren onderzoeksprogramma's en voor vestiging naar de regio te komen.

Kritieke prestatie indicatoren	Een revolverend kennisprogramma.
--------------------------------	----------------------------------

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

A4: Versnellen kennisvalorisatie

Via het MKB valorisatieprogramma wordt innovatie vanuit het MKB gestimuleerd op biobased gebied. De ontwikkelmaatschappijen kunnen vouchers toebedelen aan bedrijven om haalbaarheidsstudies te verrichten voor nieuwe innovaties, cluster ontwikkeling of als opmaat naar deelname aan Europese programma's. Voorbeeld van een veelbelovend MKB bedrijf is NNRGY Crops dat papier, beton en plastic maakt uit olifantsgras en op zoek is naar braakliggend terrein om gewassen te telen. Daar kan de provincie bij helpen.

Rol provincie	Partner in valorisatieprogramma
Kritieke Succes factoren	Professioneel operationeel ontwikkelteam, MKB initiatieven, markttoegang voor nieuwe biobased producten
Kritieke prestatie indicatoren	Monitoren of volgens het door het ontwikkelteam ingediende plan wordt gepresteerd op projectvolume, support en financiële ondersteuning.

Consequenties

1. *De provincie is voor het bereiken van doelen in hoge mate afhankelijk van partners binnen de Biobased Delta*

De transitie van een economie op basis van fossiele grondstoffen naar een biobased economy is een enorme maatschappelijke opgave. De Biobased Delta biedt een uitstekend vertrekpunt om de kansen die dit Brabant biedt ook daadwerkelijk te gaan verzilveren. Een investering door de markt van 600 miljoen euro en duizenden groene banen is het wenkend perspectief. Een echte doorbraak kunnen we echter pas bereiken wanneer alle stakeholders en schakels in de keten hun rol en verantwoordelijkheid nemen. Wij kunnen dat niet alleen, maar is in het realiseren van de doelstellingen afhankelijk van de bijdragen en (investerings)beslissingen van derden. Bedrijven zijn hierbij in de lead. Wij zullen ondersteunen, aanjagen en waar nodig/mogelijk zelf nadrukkelijk het initiatief nemen bij investeringen bijvoorbeeld in de Green Chemistry Campus.

Planning en control

In 2019 wordt het Economisch Programma 2010-2020 geëvalueerd. Het cluster biobased economy maakt hier onderdeel van uit, als één van de topclusters binnen het Economisch Programma. Tevens zal in 2020 het 'Uitvoeringsprogramma biobased economy 2016-2019' uitgebreid worden

geëvalueerd. Dit gebeurt naast de reguliere, jaarlijkse verantwoording via de P&C cyclus waarbij we de begroting koppelen aan de resultaten. Daarmee krijgen Provinciale Staten inzicht of de doelstellingen die GS formuleert worden bereikt en welke middelen hiervoor zijn ingezet.

Datum

21 juni 2016

Documentnummer

GS: 4003958

PS: 4012554

Communicatie

Communicatie zal voornamelijk plaatsvinden binnen en vanuit de samenwerkingsverbanden (Stichting) Biobased Delta en de Green Chemistry Campus. De provincie draagt bij aan het organiseren van (MKB) business dagen en (internationale) evenementen die tot doel hebben partijen (in de keten, cross sectoraal, rondom locaties) bij elkaar te brengen en te verbinden rondom concrete business cases. Op deze manier worden netwerken binnen en buiten de Biobased Delta uitgebreid en krijgt het cluster nationaal en internationaal positie. Tevens wordt gewerkt aan het verstevigen van internationale samenwerking met vergelijkbare biobased clusters in Duitsland, Canada, Vlaanderen, Noord-Frankrijk en Brazilië.

Vervolg

Tegelijk met deze statenmededeling leggen wij u een begrotingswijziging voor. Met het vrijmaken van de middelen door uw Staten kunnen wij overgaan tot het verder aanjagen van de biobased economy in de Biobased Delta.

Bijlagen

- Uitvoeringsprogramma Biobased Delta 2016-2019

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Rob de Groot, rdegroot@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afdeling Innovatie en Energie

Opdrachtnemer: Waldo Maaskant, wmaaskant@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afdeling Innovatie en Energie